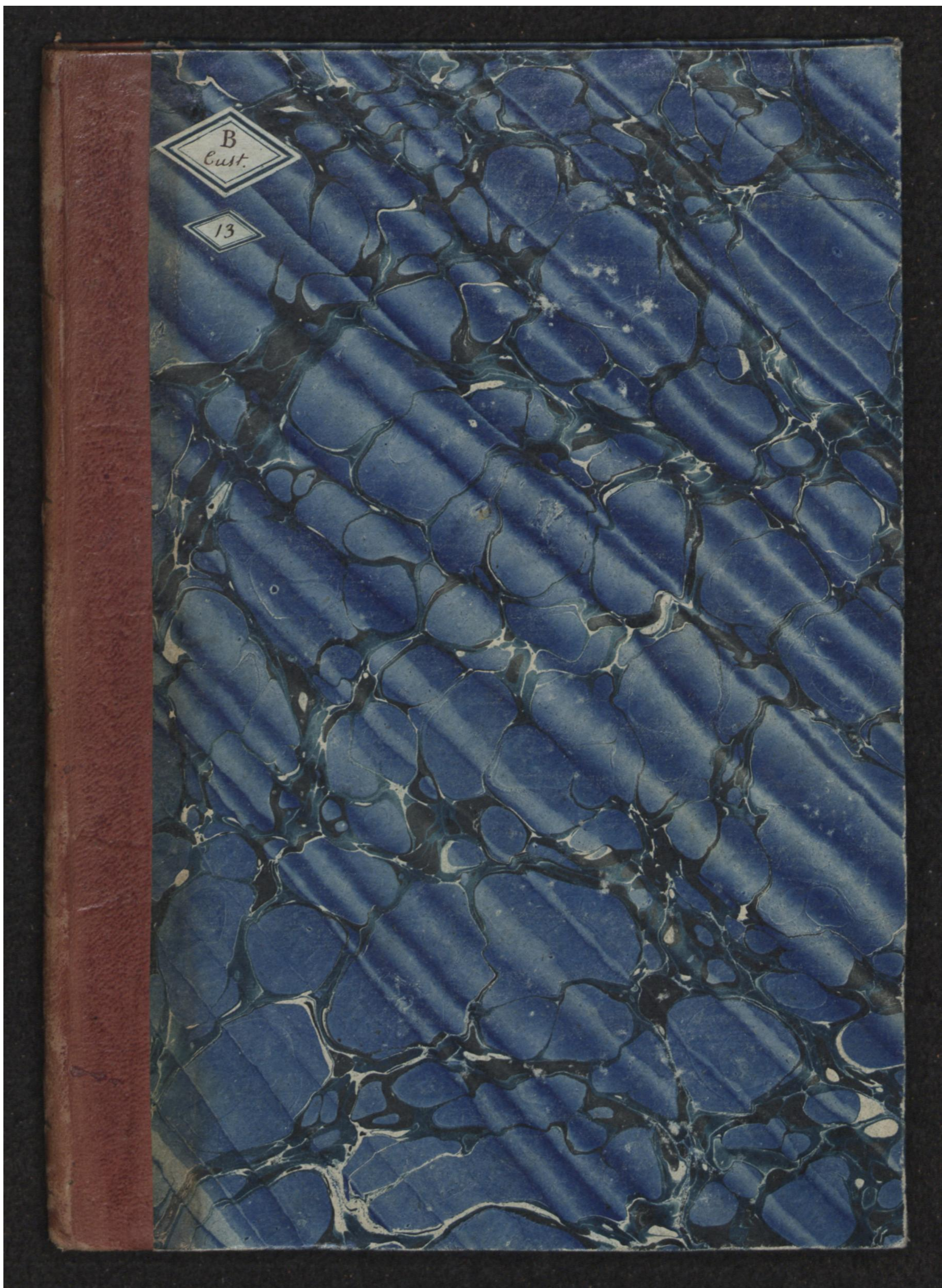
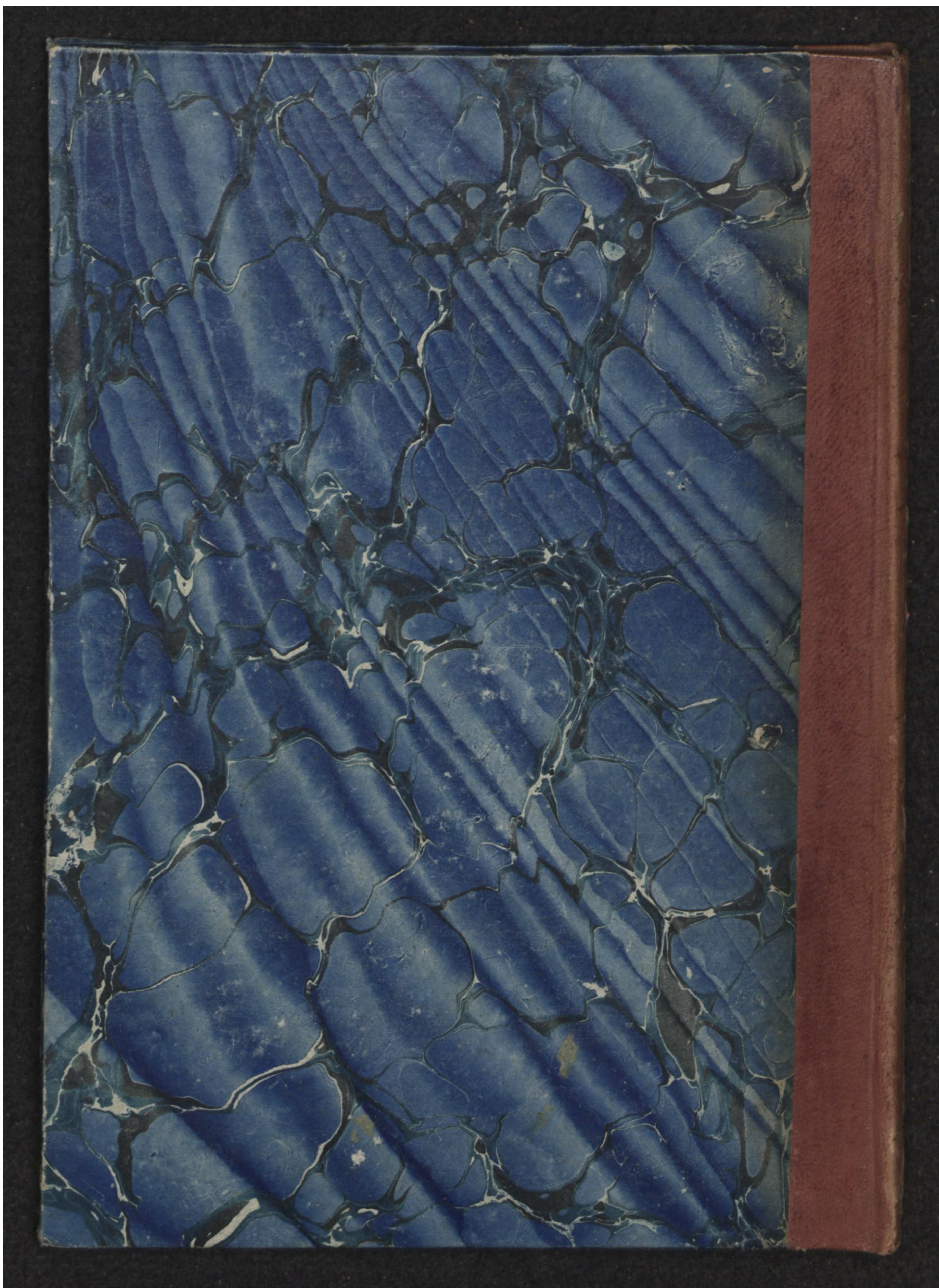
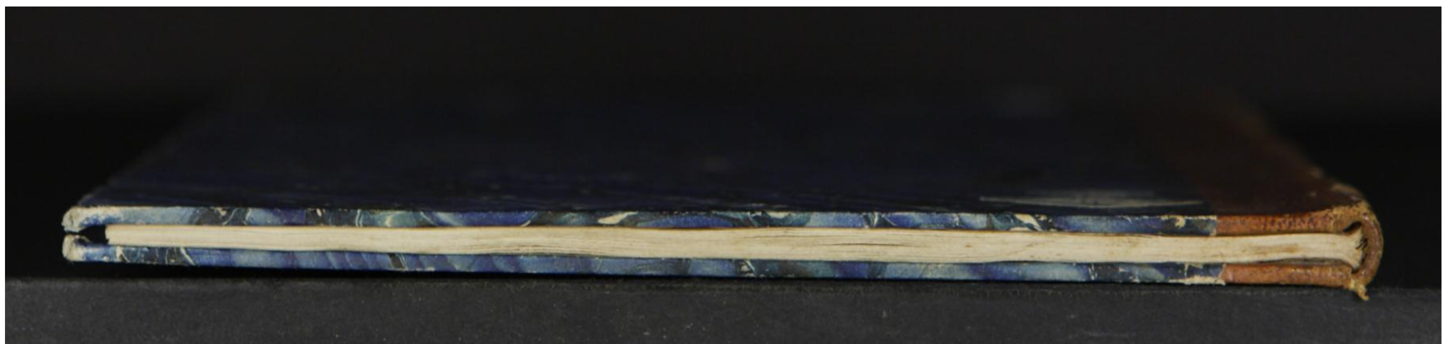
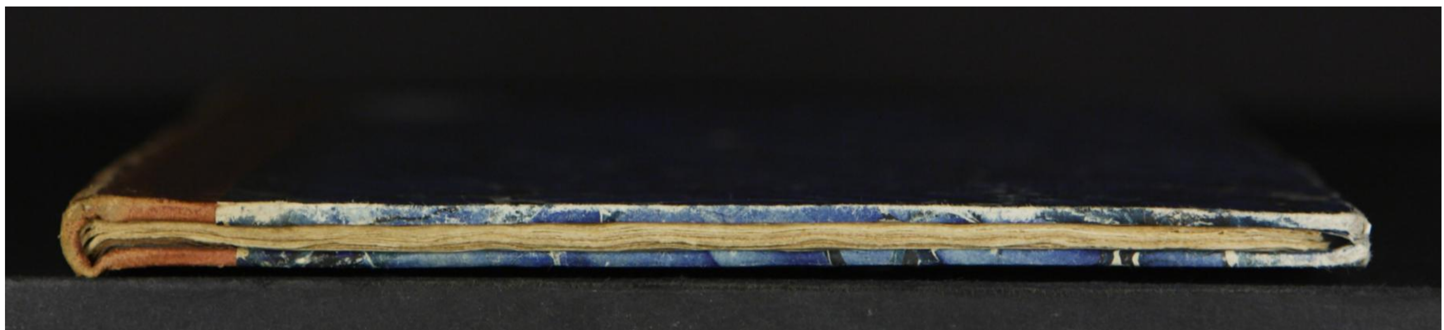

B
Cust.
13

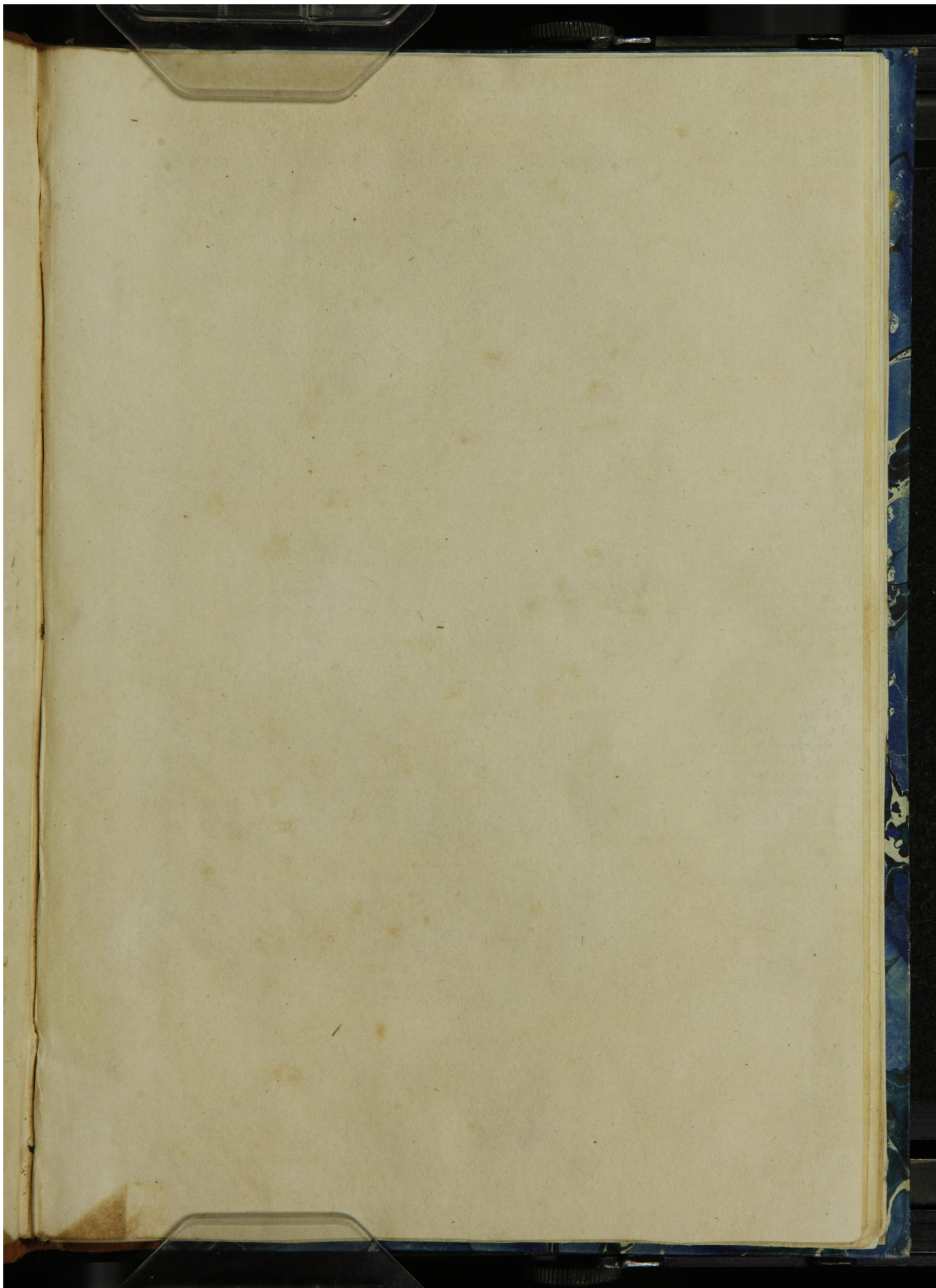

Aurelius Victor
De viris illustribus
[Milano, Antonio
Zarotto, c. 1483]

Petrus melleus magnifico & præclarissimo uiro Petro posterulæ ducis insubrium séatori dignissimo. s. p. d.

QVm quantum commodi historiæ lectio mortalibus afferre soleat ab iis qui bene uiuendi præcepta opt...orumq̃ morũ institutiões tradiderint & imprimis a. M. Cicerone litterarum principe collegerim quippe q eam rerum magistram temporum lucem ĩ oratoriis libris pulcherrime refert missos facio. Fabium Quintilianum Diodorum cæterosq̃ auctores maximos nõ potui uir præstãtissime ac patricie quin mea sane cura una cum Bonino mombritio uiro eruditissimo adhibita multa diligentia ne quod in eo pro uiribus mendum esset Suetonium Tranquillum de uiris illustribus imprimendum curarem Et id profecto munus libentius suscepisse uideor ut mea nimirũ opera plæriq̃ adolescentes nostra ætate ad huiusce præclari operis lectiõem adducti præclaras ad res gerendas nõ ad otium corporis neq̃ ad alias uoluptates impelli nedum hortari uiderentur. Scio tamen quamplurimos cum primum ad tituli inscriptõnem peruenerint non parua admiratione teneri. qppe qui id op' præter plurimoꝵ opinioné Trãqllo ascripserim. uerũ apud optimũ quéq̃ diui Hieronymi auctoritaté ualere & in hoc uti & ĩ cæteris plurimũ spo q eo qdé ĩ ope cui' & ipse inscriptõem de uiris illustribus esse uoluit his plane uerbis se Tranquillum imitaturum dixit eiusq̃ dicta ad uerbũ subiiciam Hortaris Dexter ut Tranquillum sequens ecclesiasticos scriptores ĩ ordine digeram & quid ille in enumerandis gẽtilium

Itaq; uiris fecit illustribus ego in nris faciam q
dem uerbis plane constare arbitror id opuscu
lum a Suetonio non a plinio fuisse editum. Id
q; abs te uir prestātissime supplex peto me pro
tua singulari mansuetudine uenia dignum exi
stimes si de tua eximia laude summaq; uirtute
conticuerim quæ quidem tanta est: nā pro tua
excelenti uirtute inter cæteros ciues fulges ue
luti inter ignes micat luna minores rerum am
plitudine a te magnifice gestarum ut disertissi
mus quisq; graue sibi atq; perarduum onꝰ im
positum censeret si eas litterarum monumētis
ut iam par esset tradere cogeretur cum id itaq;
mihi in mētem uenisset ne magna paruis tenua
re modis diiudicaret conticui uale.

Tabula.

SVETONIVS TRANQVILLVS De PRAECLA
RE GESTIS ROMANORVM. CA.I.

p

ROCA REX Albanoꝝ
Amulium & Numito
rem filios habuit: qui
bus regnum ānuis uici
bus habendum reliqt:
ut alternis imperarent
Sed Amulius fratri im
perium non dedit.
Et ut eum sobole priua
ret filiam illius Ream Siluiam uestæ sacerdo
tem præfecit: ut uirginitate perpetua teneretur
quæ a Marte compressa Romulum & Remum
edidit. Amulius ipsam in uincla compegit: par
uulos in Thyherim abiecit: quos aqua in sicco
reliquit. Ad uagitum Lupa accurrit. eosq; ube
rib⁹ suis aluit. mox Faustulus pastor collectos
Accæ Laurentiæ coniugi educandos dedit. qui
postea Amulio ĩterfecto Numitori auo regnũ
restituerunt. Ipsi adunatis pastoribus ciuitatẽ
condiderũt: quam Romulus augurio uictor ꝙ
ipse duodecim Rem⁹ sex uultures uiderat Ro
mam uocauit. Et ut eam pri⁹ legibus muniret
quam mœnibus edixit: ne quis uallum trãsili
ret: quod Remus irridens transiliuit. Et a Fa
bio Celere centurione rastro fertur occisus.

Capitulum secundum.

ROmulus Asyllum cõuenis patefecit ma
gno exercitu facto cum uideret coniu
g'a deesse: per legatos a finitimis ciui
tatibus petiit quibus negatis ludos & consua

lia simulauit: ad quos cũ utriusq; sexus multitudo uẽisset. dato suis signo uirgĩes raptæ sũt: ex quibus cum una pulcherrima cum magna omnium admiratiõe duceretur Thalasio eam duci respõsum est: quæ nuptiæ: quia fœliciter cesserant. institutum est: ut ĩ omnibus nuptiis Thalasii nomen uocaretur. Cum fœminas finitimorum romani ui rapuissent: primi Ceninenses contra eos bellum sumpserunt: aduersum quos Romulus processit: & exercitum eorũ ac ducem Acronem singulari prœlio deuicit: spolia opima Ioui feretrio in capitolio consecrauit Sabini ob raptas: bellum aduersus romanos sũpserunt: & cum romæ appropinquarẽt: Tarpeiam uirginem nacti: quæ aquæ causa sacrorũ gratia hauriendæ descenderat: ei Titus Tatius optõnem muneris dedit: si exercitum suum in capitolium perduxisset. Illa petiit quod illi in sinistris manibus gerebant: uidelicet anulos & armillas: quibus dolose repromissis sabinos in arcem perduxit. ubi Titus Tatius scutis eam obrui præcepit. Nam & ea in leuis habuerant. Romulus aduersus Tatium qui montem Tarpeium tenebat processit: ac in eo loco ubi nũc romanum forum est pugnam conseruit. Ibi Hostius Hostilius fortissime dimicans cecidit: cuius interitu consternati romani fugere ceperũt Tunc romulus Ioui statori aedem uouit: & exercitus seu forte seu diuinitus restitit. Tũc raptae in medium processerunt. Et hinc patres inde coniuges depræcatæ pacẽ conciliarunt. Romulus foedus percussit & Sabinos in urbem recepit populum a curibus oppido sabinorum quirites uocauit Cẽtum senatores a pietate patres appellauit. Tres equitum centurias institu

it : quas suo nomine Ramnenses a Tito Tacio Tacienses a Lucmone luceres appellauit: plebē in triginta curias distribuit easque raptarum appellauit. Cū ad capreæ paludem exercitum lustraret nusquam comparuit. Vnde inter patres & populum seditōne orta Iulius Proculus uir nobilis in contionem processit:& iureiurando firmauit: Romulum a se in colle Quirinali uisum augustiore forma:cū ad deos abiret eundemque præcipere : ut a seditionibus abstinerent. uirtutem colerent : futurum ut omnium gentium domini existerent. Huius auctoritati creditum est. ædes in colle Quirinali Romulo cōstituta: ipse pro deo cultus & Quirinus ē appellatus.

Capitu. iii.

POst consecrationem Romuli cum diu inter regnum discensiones orirentur. Numa Pompilius Pomponii filius Curib' oppido Sabinorum accitus cum addicentibus ciuibus Romam uenisset : ut populum ferum religiōe molliret: sacra plurima instituit: ædē uestæ confecit: uirgines uestales legit: flamines tres: Dialem : Martialem : Quirinalem : Salios Martis sacerdotes: quorum primus præsul uocatur. duodecim instituit. Pontificem maximum creauit. Portas Iano Gemino ædificauit. Annum in duodecim menses distribuit : addito Ianuario & Februario Leges quoque plures & utiles tulit. Omīa quæ gerebat iussu Egeriæ Nimphæ coniugis suæ se facere simulans ob hanc tantam iusticiā bellū ei nemo intulit. Morbo solut' : ī Ianiculo sepult' ē. ubi p' multos ānos scrinia cū libris a Terētio quodā

exarata qui libri quia leues quasdam sacrorũ causas continebant ex auctoritate patrũ crema ti sunt. Cap.iiii

VLlus Hostilius quia bonam operam ad uersus Sabinos nauarat. Rex creatus bel lum Albanis indixit : quod Trigemmi norum certatione finiuit. Albam propter per fidiam ducis Metii Suffectii diruit. Albanos ro mam transire iussit Curiã Hostiliam cõstituit Montem cælium urbi addidit. Et dum Nu mam Pompilium sacrificiis imitatur Ioui eli tio litare non potuit fulmine ictus cum regia conflagrauit : cum inter romanos & Albanos bellum fuisset exortum ducibus Hostilio & Suffectio placuit rem paucorum certamine finire. Et erant apud Romanos Trigemini Ho ratii. Tres apud albanos Curiatii: quibus foede re icto cõcurrentibus statim duo romanorum ceciderũt Tres albanorum uulnerati. Vnus Ho ratius quanuis integer: quia tribus impar erat fugam simulauit & singulos per interualla ut uulnerum erat dolor ĩterfecit. Et cum spoliis onustus rediret sororẽ obuiã habuit: quæ uiso plaudamẽto spõsi sui q unus ex curiatiis erat flere cœpit. & frẽ eã occidit q apud Duumuiros condẽnat⁹ ad populũ ꝓuocauit. ubi pr̃is lachry mis cõdonatus: ab eo expiãdi causa sub tigillũ missus : quod nunc quoque uiæ suppositum sororium appellatur. Metius Suffectius dux albanorum cum se inuidiosum apud ciues ui deret: quod bellum sola Trigemminorum cer tatione finisset. ut rem corrigeret Vehientes & Fidenates aduersum romanos incitauit. Ipse Tullo in auxilium accersitus aciem in collem subduxit ; ut fortunam belli experiretur ac se

queretur. Qua re Tullus intellecta: magna uoce ait suo illud iussu Metium facer̄. Qua re hostes uicti & territi sunt. Postera die Metius cū ad gratulandum Tullo uenisset iussu ipsius quadrigis religatus ac in diuersa distractus ē

Capitulum quintum.

ANcus Martius Numæ Pompilii ex filia nepos æquitate & religione auo similis latinos bello domuit. Auétinum & Martium montes urbi addidit. Noua mœnia oppido circundedit. Syluas ad usum nauium publicauit salinarum uectigal īstituit. Carcerem primus ædificauit. Hostiam Coloniam maritimis commeatibus opportunam in hostio Thyberis deduxit. Ius fœciale: quo legati ad res repetendas uterentur ab equicolis transtulit: quod prius fertur Hesus excogitasse. His rebus intra paucos dies confectis immatura morte præreptus non potuit præstare qualem promiserat regem.

Capitulum sextum.

LVcius Tarquinius Priscus Lucumo græci Demarati filius, qui Corynthi tyrannidem fugiens in Ethruriam commigrauit. Ipse Lucumo dictus urbe Tarquinius profugus Romam petiit: aduenienti Aquila pilleum sustulit: & cum alte subuolasset: reposuit: Tanaquil coniunx auguriorum perita regnum ei portendi intellexit. Tarquinius pecunia & industria dignitatem atque etiam Anci regis familiaritatem cōsecutus a quo tutor liberis relictus regnum intercepit: & ita administrauit: quasi iure adeptus foret. Centum patres in curia legit: qui minorum gentium sūt

appellati: equitum centurias numero duplicauit: Nomina mutare non potuit Anci Neuii auguris auctoritate deterritus: qui fidem artis suæ nouacula & cote firmauit. latinos bello domuit. Circum maximum ædificauit. Ludos magnos instituit. De Sabinis priscisque latinis triumphauit. Murum lapideum urbi circundedit. Filium annorum tresdecim quod ĩ prœlio hostem percussisset: prætexta bullaqꝫ donauit Vnde hæc puerorum ingenuorum insignia ẽẽ cœperunt. post ab Anci liberis immissis percussoribus per dolum regno exutus & interfectus est.

Capitulum septimum.

SEruius Tullius. p. Cornicularis & Ocresiæ captiuæ filius: cum in domo Tarquinii Prisci educaretur flammæ species caput eius amplexa est. Hoc uisu Tanaquil summam dignitatem portendi intellexit Coniugi suasit ut eum ita ut liberos suos educaret: qui cum adoleuisset gener a Tarquinio assumptus est. & cum rex occisus esset Tanaquil ex altiore ad populum despiciens ait. Priscum Tarquinium graui quidem: sed nõ loetali uulnere accepto petere: ut interim dum conualescet Seruio Tullio audientes essent Seruius Tullius quasi præcario regnare cœpit sed recte ĩperium administrauit. Ethruscos sæpe domuit. Collem Quirinalem & Viminalem & esquilias urbi addidit. Aggeremqꝫ ac fossã fecit: populũ in quattuor tribus distribuit: ac post plebi distribuit annonam. mensuras. põdera Classes Centuriasque constituit. Latinorum populis persuasit uti exemplo eorum: qui Dianæ Ephesiæ ædem fecissent: & ipsi ædem Dianæ in Auentino ædificarent. quo effecto bos quæ

dam Latino miræ magnitudinis nata est. Ref
ponsum somnio datum: eum populum sum
mam imperii habiturum: qui prius bouem il
lam immolasset. Latinus bouem in Auentino
egit: & causam sacerdoti romano exposuit. Ille
callidus dixit prius uiuo eum flumine manus
abluere debere Latinus dum ad Thyberim de
scendit: sacerdos bouem immolauit. Ita impe
rium ciuibus sibi gloriam facto consilioque
uendicauit. Seruius tullius filiam alteram fero
cem: mitem alteram habens: cum Tarqnii sup
bi filios pari animo uideret: ut omnium men
tes morum diuersitate leniret ferocẽ miti: mi
tem feroci in matrimonium dedit. Sed mites
seu forte seu fraude perierũt: feroces morum
similitudo coniũxit statim Tarquinius super
bus a Tullia ĩcitatus aduocato senatu regnum
repetere cœpit: qua re audita Seruius dum ad
curiam ꝓperat: iussu Tarquinii gradibus deiec
tus & domum refugiens interfectus est. Tullia
statim forum properauit: & prima coniugem
regem salutauit: a qua iussa turba decedere: cũ
domum rediret: uiso patris corpore mulionem
euitantem super ipsum corpus carpẽtum age
re præcipit. Vnde uicus ille sceleratus dictus
Postea Tullia cum coniuge in exilium acta est

Capitu. viii.

Arquinius Superbus cognomen mori
bꝰ meruit occiso Seruio Tullio regnum
scelefte occupauit. tamen bello strenu
us: Latinos: Sabinosque domuit. Suessam po
metiam Ethruscis eripuit. Gabios per Sextum
filium simulato transfugio in potestatem
redegit, & ferias latinas primus instituit:

lacus in Circo & cloacham maximã fecit: ubi totius populi uiribus usus est: unde illæ fossæ Quiritium sunt dictæ. Cum Capitolium inci peret caput hominis inuenit Vnde cognitum est eam urbem caput gentium futuram. Et cum in obsidione Ardeæ filius eius Lucretiæ stuprum intulisset cum eo in exilium actus: ad Porsenam Ethruriæ regem confugit. cuius ope regnum retinere temptauit pulsus Cumas cõcessit: ubi cum summa ignominia reliquum uitæ tempus exegit.

Capitu. viiii.

TArquinius Collatinus sorore Tarquinii Superbi genitus in contubernio iuuenũ regiorum Ardeæ erat Vbi cum forte in liberiore conuiuio coniugem suam: unusquis que laudaret. Placuit experiri. Itaque equis Romam petunt regias nurus in conuiuio & luxu deprehendunt Exinde Collatiam petunt. Lucretiam inter ancillas in lanificio offendunt. Itaea pudicissima iudicatur: ad quam corrumpendam Tarquinius Sex nocte Colatiam rediit. & iure propinquitatis in domum Collatini uenit: & cubiculum Lucretiæ irrupit. Pudiciciam expugnauit. Illa postera die aduocatis patre & coniuge rem exposuit. & se cultro quem ueste texerat occidit. Illi in exitium regum coniurarunt eorumque exilio necem lucretiæ uendicarunt.

Capitulum decimum.

IVni⁹ brut⁹ sorore Tarqnii Supbi genitus: cum eandem fortunam timeret: ĩ quã frã inciderat qui ob diuitias & prudẽtiam ab auunculo fuerat occisus: stultitiam finxit. Vnde Brutus dictus. Iuuẽibus regiis Delphos euntibus ri

diculi gratia comes accit⁹ baculo sambuceo au rum infusum deo donum tulit. Vbi responsũ est eum romæ summam potestatem habiturũ: qui primus matrem obscularetur. Ipse terram obsculat⁹ est. Deinde pp Lucretiæ stuprũ cũ Tricipitino & Collatino in exitiũ regũ coniurauit quibus in exilium actis primus consul creatus filios suos fratrisq́ quod cum aquiliis & uiteliis ad recipiendum in urbem Tarquinios cõiurarunt uirgis cæsos securi percussit. Deinde in prœlio quod aduers⁹ eos gerebat singulari certamine cum Aronte filio Tarquinii congressus se ambo mutuis uulneribus occiderunt: cuius corpus ĩ foro positum a collega laudatum: matronæ anno luxerunt. Ca. xi.

PORsena rex Ethruscorum cum Tarquinios in urbem restituere temptaret. & primo ĩpetu Ianiculũ cepisset Horati⁹ Cocles illo cognomine quod ĩ alio prœlio oculũ amiserat pro ponte sublicio stetit: & aciem hostium substinuit donec pons a tergo ĩterrumperetur: cum quo in Thiberim decidit: & armatus ad suos tranauit. Ob hoc tãtum agri publice ei datum quãtũ uno die circumarari potuisset. Statua quoq́ ei in Vulcanali posita. C. xii.

POrsena rex cum urbem obsideret: Mutius Sceuola corde uir romanæ cõstantiæ senatum adiit. Et ueniam transfugiẽdi petiit necẽ regis repromittens. Accepta potestate in castra Porsenæ uenit. Ibique purpuratum pro rege deceptus occidit. Apprehẽsus & ad regem pertractus dexterã aris imposuit. Hoc supplicii a rea exigens quod in cæde peccasset. Vnde cum misericordia; regis abstraheretur quasi beneficium referens ait trecẽtos aduersum

eum similes coniurasse qua re ille territus bellum accepis obsidibus deposuit. Mutio Prata trans Thiberim data ab eo mutia appellata: statua quoq; ei honoris gr̃a constitutaẽ Ca. xiii.

POrsena Cœliam uirginem inter obsides accepit: quæ deceptis custodibus noctu: castris ei⁹ egressa equum quem sors dederat arripuit: & Thiberim traiecit. A. Porsena per legatos repetita reddita cuius ille uirtutẽ admiratus: cum quibus optasset in patriam redire permisit. Illa uirgines puerosque elegit: quorum ætatem haud iniuriæ obnoxiam sciebar. huic statua eq̃stris ĩ foro posita ẽ. C. xiiii.

ROmani cum aduersum uehientes bella ẽrẽt: eos sibi hostes familia fabiorum priuato nomine deposcit & perfecit. Trecẽti sex duce fabio consule fuerunt cũ sæpe uictores extitissẽt apud Cremeram fluuium castra posuere. Vehiẽtes ad dolos cõuersi pecora ex aduerso in cõspectu eorum protulerunt ad quæ progressi Fabii in insidias delapsi ad unum occisione perierunt. Diesque quo id factum inter nefastos relatus. Porta: q̃ profecti fuerant scelerata est appellata. Vnus ex ea gente ꝑpter impuberem ætatem domi relictus gen⁹ propagauit: ad Fabium Maximũ: qui Hannibalẽ mora fregit. Cũctator ab obtrectatorib⁹ dict⁹. Ca. xv

VAlerius Volesii filius. Primum de Vehientibus. Iterum de Sabinis. Tertio de utrisque gentibus triumphauit Hic qa locum Tricipitini Collegæ subrogauerat & domum in uelia tutissimo loco habebat in suspitiõem regni affectati uenit quo cognito apud populum questus est: qui de se aliquid tale timuissent & immisit qui domũ suam diruerent

Secures etiam fascibus dempsit eosque in po puli concione submisit. Legem de prouocati one a magistratibus ad populum tulit. Hinc Publicola: dictus cum diem obiisset publice se pultus. Et annuo matronarum luctu honora tus est. Capi. xvi.

TArquinius eiectus ad Manilium Tuscu lanum generum suum confugit: qui cũ Latio concitato romanos grauiter urge ret. Aulus Posthumius dictator dictus apud Rhegilli lacum cum hostibus conflixit. ubi cum uictoria nutaret magister equitum equis fræenos detrahi iussit: ut irreuocabili impetu ferrentur. Vbi & aciem Latinorum fuderunt: & castra ceperunt. Sed inter eos duo iuuenes candidis equis insigni uirtute apparuerunt: quos dictator quæsitos: ut dignis muneribus honoraret: non reperit. Castorem & Pollucem ratus communi titulo dedicauit. Cap. xvii.

QVintus Cincinatus filium Cæsonem pe tulantissimum abdicauit qui & a censo ribus notatus ad uolscos & Sabinos con fugit: q duce Cælio Gracchho bellũ aduersũ ro mãos gerebãt. Et Quintũ Minutiũ cõsulẽ ĩ Al gido mõte obsidebãt. Quintius dictator Dict' ad quẽ missi legati nudum eum arantẽ trans Thyberim offenderũt qui insignibus sumptis consulem obsidione liberauit: quare a Minu tio & eius exercitu obsidionali donatus est. Vi cit hostes: ducem eorum in dedicionem acce pit: & triumphi die ante currum egit. Sextode cimo die: dictaturã: quam acceperat deposuit & ad agriculturam reuersus: ipse iterum post uiginti annos dictator dictus. Sp. Melium re gnum affectantem a Seruillio Hala magistro

equitum occidi iussit domum eius solo æqua uit. Vnde locus æquimelium dicitur.

Cap. xviii.

MEnenius Agrippa cognomento Lanatus dux electus aduersus Sabinos de his tri umphauit. Et cum populus a patribus secessisset: quot tributum & militiam tolera ret: nec reuocari posset: Agrippa apud eum olī inquit: humani artus cum uentrem otiosum cernerent ab eo discordarunt: & suum illi mi nisterium negarunt cum eo pacto & ipsi defi cerent. Intellexerunt uentrem acceptos cibos per omnia membra disserere: & cum eo in gra ciam redierunt. Sic senatus & populus quasi unum corpus discordia pereunt: concordia ua lent. Hac fabula populus regressus est. Creauit tamen tr. pl. qui libertatem suam aduersum nobilitatis superbiam defenderent. Menenius autem tanta paupertate decessit: ut eum popu lus collatis quadrantibus sepeliret. Locum se pulchro senatus publice daret.

Cap. xix.

GN. Martius: captis. N. coriolis: urbe uol scorum: coriolanus dictus ob egregia mi litiæ facinora a Postumio optiōem mu nerum accipiens equum tantum & hospitem sūpsit uirtutis & pietatis exēplū. Hic cōsul gra ui annona aduectum e Sicilia frumentum ma gno pretio populo dadū curauit: ut hac īiuria plebs agros ñ seditiōes coleret Ergo a tribuno plebis Decio dicta die ad uolscos cōcessit eosq; duce Accio Tullio aduersū romanos cōcitauit & ad quartū lapidē ab urbe castra posuit. cūq; nullis ciuiū legatiōib' flecteret a Vecturia ma tre & Volūnia uxore matronarū numero cōita ta motus omisso bello ut proditor occisus est.

Ibi tēplū fortunæ muliebri ɔſtitutū ē. Cap.xx

FAbius Ambuſtus ex duab⁹ filiabus: alteram Licinio Stoloni: alteram Aulo Sulpitio patricio coniugem dedit: quarum plebeia cum ſororem ſalutaret: cuius uir tr. militaris conſulari poteſtate erat faſces lictorios foribus appoſitos indecenter expauit: a ſorore irriſa marito queſta. qui adiuuante ſocero: ut primum tribunatum pl. aggreſſus eſt: legem tulit: ut alter cōſul ex plebe crearetur. Lex reſiſtēte Appio Claudio lata tamen & primus Licinius Stolo conſul factus. Idē lege ſanciuit ne cui plebeio plus centum iugera agri habere liceret & ipſe cum iugera cētum quinquaginta haberet: altera emancipati filii nomine poſſideret ī iudiciū uocatus: & primus omniū ſua lege punitus eſt. Cap.xxi.

POpulus romanus cū ſeditioſos magiſtratus ferre nō poſſet decemuiros legibus ſcribēdis creauit qui eas ex libris Solonis tranſlatas duodecim tabulis expoſuerunt. Sed cum pacto dominationis magiſtrū ſibi ꝓrogarent. Vnus ex ipſis Appius Claudius Virginiam uirginii Centurōnis filiam in algido militantis adamauit: quam cum corrumpere non poſſet clientē ſubornauit: q eam in ſeruitutem depoſceret: ſic facile uictur⁹ cum ipſe eſſet accuſator & iudex. Pater re cognita: cum ipſe die iudicii ſuperueniſſet: & filiā iam addictam uideret: ultimo eloquio ei⁹ impetrato: cum eam in ſecretū abduxiſſet occidit. & corpus eius humero gerens ad exercitū profugit: & milites ad uindicandū facinus accendit: q creatis decē tr. Auentinū occupauerūt. Decē uiros abdicare ſe

magiſtratu præceperunt eoſq; omnes aut mor te aut exilio punierunt Appius Claudius ĩ car cere necatus eſt. Capitu.xxii.

Romani ob peſtilentiam reſponſo monẽ te ad Eſculapium Epidauro accerſendũ decem legatos principe Qu.Volumnio miſerunt:qui cum eo ueniſſent & ſimulacrũ in gens mirarẽtur:anguis e ſedib'ei'elapſus uene rabilis non horribilis per mediam urbem cum admiratiõe omnium ad nauem romanam per rexit & ſe in Volumnii tabernaculo conſpira uit.Legati deum uehẽtes Antium prouecti ſũt ubi per molliciem maris anguis proximũ Aeſ culapii fanum petiit:& poſt paucos dies ad na uem rediit.& cum aduerſo Thyberi ſubuehere tur in proximam ſyluam deſiluit.Vbi templũ ei conſtitutum & peſtilentia mira celeritate ſe data eſt. Capitu.xxiii.

Avrius Camillus cum faliſcos obſideret: ac ludi litterarum magiſter principum filios ad eum abduxiſſet uinctum cum iiſdem pueris in urbem redigendam tradidit. Statim faliſci ſe ei ob tãtam iuſticiam dedide runt.Vehios hyeme obſidione domuit:deq; his triumphauit.Poſtmodum crimini datum quđ albis equis triumphaſſet:& prædã inique diui ſiſſet : die dicta ab Apuleio Saturnino tr.p.dã natus Ardeam cõceſſit.Mox cum galli Sẽones relictis ob ſterilitatẽ agris ſuis Cluſium Ethru riæ oppidũ obſiderent miſſi ſũt Roma tres Fa bii q gallos monerẽt:ut ab oppugnatione deſi ſterent:ex his unus contra ius gentium in aciẽ proceſſit:ducẽ Senonũ interfecit.Quo commo ti galli petitis ĩ deditionẽ legatis:nec impetra tis Romã petierunt:& exercitũ romanũ apud

aliā fluuiū occiderunt: die sextodecimo kal. Augusti qui dies inter nefastos relatus aliensis dict' uictores Galli urbem īrrarūt. Vbi nobilissimos senū ī curulibus & honoꝝ insignibus: primo ut deos uenerati: deinde ut homines despecti interfecere Reliqua iuuent' cū Manlio ī capitolium fugit. ubi obsessa Camilli uirtute seruata est: qui absens dictator dictus collectis reliquiis gallos improuisos internectione occidit. Populum romanū migrare uehios uolentem retinuit. Sic & oppidum ciuibus & ciues oppido reddidit. Capitu. xxiiii.

MAnlius ob defensum capitoliū Capitolinus dictus sexdecim annorū uoluntariū se militem obtulit trigintaseptē militaribus donis a suis ducibus ornatus: uiginti tres cicatrices in pectore habuit capta urbe: auctor ī capitoliū fugiendi fuit. Quadam nocte clangore anseris excitatus Gallos ascendentes deiecit. Patronus a ciuibus appellatus: & farre donat'. domum etiā in capitolio publice accepit. Qua superbia elatus: cū a senatu supressisse gallicos thesauros argueretur: & addictos ꝓpria manu liberaret regni affectati suspicione in carcerē cōiectus populi consensu liberatus est. Rursus cū in eadem culpa & grauius perseuraret reus fact': & ob cōspectum capitolii ampliatus. Alio deinde loco damnatus: & de saxo Tarpeio præcipitatus: domus diruta: bona publicata: gentilitas eius Manlii cognomine iurauit. ne quis postea capitolinus uocaretur. Cap. xxv.

AIdenates fidei romāoꝝ hostes: ut sine spe ueniæ fortius dimicarent legatos ad se missos īterfecerūt. Ad quos. Qu. Cicinat' dictator missus magistꝝ eqtū hūit Corneliū

Cossum: qui Laertem Tolumnum ducem sua manu interfecit. De eo opima spolia Ioui feretrio secundus a Romulo consecrauit Hic bello samnitico sub Valerio Maximo & Cornelio Cosso consulibus. tr. militum exercitu in angustiis Gauri montis insidiis hostium clauso: accepto quod postulauerat præsidio in superiorem locum euasit hostes terruit. Ipse intempesta nocte p medias custodias somno oppressas incolumis euasit. Ob hoc ab exercitu Ciuica corona de quercu: quæ dabatur ei: qui ciues in bello seruasset. Obsidionali: quæ dabatur ei: q obsidione ciues liberasset donat⁹ ē. Consul bello latino collega Mālio Torquato positis apud Veserium fluuium castris: cum utriq; consuli somnio obuenisset: eos uictores futuros quorū dux in prœlio cecidisset: cum collato cum collega somnio cōuenisset: ut cuius cornu in acie laboraret: diis se mãibus uoueret: inclinata parte sua se & hostes per Valerium pontificem diis manibus deuouit. Impetu in hostes facto uictoriam suis reliquit

Capitu. xxvi.

DEcius Decii filius primo consul de Sānitibus triumphans, spolia ex his Cereri consecrauit. Iterum & tertio cōsul multa domi militiæq; gessit. Quarto consulatu cū Fabio Maximo: cū galli: Samnites. Vmbri: Tusci contra romanos conspirassent. Ibi exercitu in aciem ducto: & cornu inclinante exemplum patris imitatus. Aduocato Marco Liuio pōtifice hastæ insistens & solennia uerba respondēs se & hostes diis manibus deuouit: impetu ī hostes facto uictoriam suis reliquit. Corpus a collega laudatum magnifice sepultum est.

Capitu. xxvii.

Titus Manlius torquatus ob ingenii & li
guæ tarditatem a patre rus relegatus:cũ
audisset diem dictam a Pomponio tribu
noplebis nocte urbem petiit Secretũ colloqui
um a tribuno ĩpetrauit:& gladio stricto dimit
tere eum accusatiõem terrore multo compulit
Sulpicio dictatore tri. militum Gallũ prouoca
torem occidit:torquẽ ei detractũ ceruici se in
duit Consul bello latino filium suum quod cõ
tra imperium pugnasset securi pcussit. Latinos
apud Vesenum fluuium Decii collegæ deuoti
one superauit. Consulatum recusauit quod di
ceret neque se populi uitia:neque illum seueri
tate sua posse sufferre. Capi.xxviii.

Reliquias Senonum Camillus persequebatur aduersum ingẽtem gallum prouocatorem. Solus Valerius Coruinus tr. militum omnibus territis processit. Coruus ab ortu solis galeæ eius insedit:& inter pugnandũ ora oculosq; Galli uerberauit. Hoste uicto Valerius Coruinus dictus:hic cum ingens multitudo ære alieno oppressa Capuam occupare tẽptasset & ducem sibi quintium necessitate cõpulsum fecisset sublato ære alieno seditiõem compressit. Capitulũ uigessimũnonũ.

Caius Victuri⁹ & Spurius Posthumius cõsules aduersũ samnites bellũ gerentes a Pontio Telesino duce hostium per insidias seducti sunt. Nam ille simulatos transfugas misit qui romanis dicerent Luceriam a sãmnitibus obsideri apud Láiam quo duo itinera ducebãt:aliud longius & tutius:aliud breuius & periculosius. Itaque cum insidias statuisset:qui locus furculæ caudinæ uocatur. Ponti

us accitum patrem Herennium rogauit quid fieri placeret. Ille ait: aut oēs occidendos: ut uires frangerēt: aut oēs dimittēdos: ut beneficio obligarent. Vtroq; implorato consilio: omnes sub iugum misit ex fœdere: quod a romanis ĩprobatũ ē. posthumi' samnitib' deditus nec repetitus est. Capitu. xxx

LVcius Papyrius uelocitate cursor cũ cōsulem se aduers' oĩb' aduersũ samnites progressũ esse sensisset: ad auspicia repetenda Romã regressus edixit Fabio Rullo: quē exercitui præponebat: ne manũ cũ hoste conse reret. Sed ille opportunitate ductus pugnauit: reuersus eũ securi feriri uoluit. Ille in urbē cōfugit: nec supplicem tribuni tuebant. Deinde pater lachrymis popul' precibus ueniã ĩpetrauit. Papyrius de samnitib' triumphauit. Itē Preneste cũ prætorē grauiter increpuisset: expedi inqt Lictor secures. Et cũ eũ metu mortis attonitum uidisset incōmodam ambulãtibus radicem excidi iussit. Capitu. xxxi.

Q. Fabi' Rutilian' primus ex ea familia ob uirtutē Maximus magister eqtũ a Papyrio cursore pœne percuss' securi. Primũ de Apulis & Lucerinis. Iteꝝ de Samnitib'. Tertio de Gallis Vmbris: Marsis: atq; Tuscis triumphauit. Censor Libertinos tribub' admouit. Iterũ Cēsor fieri noluit: dicens nō esse ex usu populi romani eosdē cē sores sæpi' fieri. Hic primus instituit: ut eqtes romani Idibus Quintilibus ab æde honoris eqs insidentes ĩ capitoliũ transirent. Mortuo huic tantum æris populi liberalitate cōgestum: ut inde filius uisceratio nem & epulas publice daret.

Capitulum. xxxii.

M. Curi' Dentatus primo de Samnitib' triumphauit: quos usq ad mare superum propagauit Regressus in concióe ait tátum agri cepi ut solitudo futura fuerit: nisi tátum hominum cepissem tantú porro hominú cepi: ut fame perituri fuerint: nisi tantum agri cepissem. Iterum de Sabinis triumphauit Tertio de lucanis ouans urbé introiuit. Pirrhú epirotam ex Italia pepulit quaternadena agri iugera uiritim populo diuisit. Sibi deinde constituit: dicens neminem esse debere cui non tátum sufficeret. Legatis Samnitú ouium offeréntibus cú ipse in foco rapas torreret malo hæc inquit í fictilibus meis esse & aurum habentibus imperare Cum interuerse pecuniæ argueretur cadú ligneum. quo uti ad sacrificia consueuerat í medium protulit Iurauitq se nihil amplius de præda hostili in domum suá conuertisse Aquam deinde anienem manibus hostium í urbem induxit. Tri. pl. patres auctores fieri coegit comitiis: quib' plebeus magistrat' creabat. Ob hæc merita dom' ei apud Thypha tá & agri iugera qngéta publice data. C. xxxiii

APPius Claudius Cæcus in censura libertinos quoq in senatum legit. epulandi decantandiq ius tibicinibus í publico ademit. Duæ familiæ ad Herculis sacra sunt destinatæ: potitiorum & pinariorum. Potitios Herculis sacerdotes pretio corrupit: ut sacra Herculea seruos publicos edocerent. Vnde cæcatus est. Gens potitiorum funditus periit: ne cósulat' cú plebeis cómunicaret accerríe restitit: ne Fabius sol' ad bellum mitteret contradixit; Sabinos: samnites: Ethruscos bello domuit

uiam usq brundusium lapidib' strauit. Vnde illa Appia dicta est: aquam aniené in urbem í duxit. Censuram solus omni quinquennio obtinuit. Cũ de pace Pyrrhi ageretur. & gratia potentum per legatum Cineã pretio quæreretur senex & cæcus lectica in senatum latus turpissimas conditiones magnifica oratõe discussit.

Capitulum trigessimum quartum.

PYrrhus rex Epirotarum materno genere ab Achille paterno Hercule oriund' cũ imperium orbis agitans romanos poté tes uideret. Apollinem de bello consuluit ille ambigue respondit. Aio te æacida romáos uincere posse. Hoc dicto í uoluntatem tracto auxilio Tarentinis uenit bellũ romanis intulit Leuinium consulem apud Heracleam elephantorũm nouitate turbauit. Cunq romanos aduersis uulneribus occisos uideret. Ego inquit talibus uulneribus breui orbem terrarum subigere potuissem. Amicis gratulantibus: quid mihi cũ tali uictoria inqt: ubi exercitus robur amittam Ad uigesimum ab urbe lapidem castra posuit. captiuos fabricio gratis dedit. Viso leuinii exercitu. Eandé sibi ait aduersus romáos quã Herculi aduersus Hydram fuisse fortunam. A Curio & Fabricio superatus Tarentum refugit In Siciliam traiecit. Mox in Italiam Locros regressus pecuniam proserpinæ auehere temptauit. Sed ea naufragio elata é. Tum in græciã regressus dũ argos oppugnaret ictu tegulæ ꝓstratus est. Corpus ad antigonũ macedoniæ regem delatum magnifice sepultum est. Capi. xxxv.

VVlscini Ethruriæ nobile oppidum luxuria pene perierũt. Nam cum temere seruos manumitterent: dum í curiam lege

rent consensu seruorũ oppressi cum multa in digna paterentur: clam Romæ auxiliũ petierũt Missusq; Deci⁹ Murena mox libertinos oẽs aut in carcere necauit: aut dominis in seruitutem restituit. Capitu. xxxvi.

APpius Claudius Audax uictis uulscinensibus cognomento Audax frater Cæci fuit. Consul ad Mamertinos liberandos missus est. Quorũ arcem Carthaginẽses & Hiero rex syracusanus obsidebãt. Primo ad explorandos hostes fretum piscatoria naue traiecit: & cum duce carthaginensium egit: ut præsidium arce deduceret. Rhegiũ regressus qnquere mẽ hostiũ copiis pedestribus cœpit: eam legionem in siciliam traduxit. Carthaginenses Messana expulit Hierona regem prœlio apud syracusas in deditionem accepit. qui eo piculo territus romanorũ amiciciam petiit: eisdem postea fidelissimus fuit. Capitu. xxxvii

GNeus Duellius primo punico bello dux contra carthaginẽses missus: cum uideret eos multum mari posse classem magis ualidam quam dcoram fabricauit. Et quas coruos uocauere manus ferreas primus oĩum cum irrisu hostium instituit: quibus interpugnandum hostium naues apprehendit: qui uicti & capti sũt. Himilco dux classis Carthaginẽ fugit. & a senatu quæsiuit: quid faciendum cẽseren t. Omnibus ut pugnarẽt acclamãtibus: feci ĩqt: & uict⁹ sũ. Sic pœnã crucis effugit. Nam apud pœnos dux male re gesta puniebat. Duellio cõcessũ ẽ ut prælucẽte funali & præcinẽte tibicine a cœna publice rediret. Ca. xxxviii

ATtilius Collatinus dux romanorum aduersus carthaginẽses missus maximis &

munitissimis ciuitatibus ætna drepano lilybeo hostilia præsidia deiecit Panormũ cœpit. Totã que siciliã peruagatus paucis nauibus magnã hostium classem duce Hamilcare superauit. Sed cum ad Cecinã ab hostibus obsessam festi naret a pœnis in angustiis clausus est. ubi mi litib' Calphurnius per flamas acceptis trecen tis in superiorem locum euasit: consulem libe rauit: Ipse cum trecẽtis pugnans cecidit: & po stea ab Attilio semianimis inuentus est. Et sa natus magno postea terrori hostibus fuit. Atti lius gloriose triumphauit. Capitu. xxxviiii.

M. Attilius Regulus cõsul fusis Salẽtinis triumphauit. Primusque romãorum du cum in africã classem traiecit: Duce Car thaginensium Hamilcare naues longas tres & sexaginta accepit. Oppida ducenta. & hominũ ducenta millia accepit: absente eo: coniugi & liberis eius ob paupertatem sumptus puplice datus. Mox arte Xantippi lacedæmonii merce narii militis captus in carcerem missus Lega tus de permutãdis captiuis Romam missus da to iureiurãdo: ut si non impetrasset ita demũ rediret. In senatu conditionem disuasit. Reiec tisque a se coiunge & liberis Carthaginẽ regres sus ubi in arcam ligneã coniectus clauis intror sũ adactis uigiliis ac dolore punitus est. Ca. xl.

Q. Luctatius Catullus primo punico bel lo trecentis nauibus aduersum pœnos profectus: sexcentas eorum naues com meatibus & aliis oneribus impeditas: duce Hi milcone apud ægades insulas inter siciliam & africam depressit aut cepit. Finemque bello imposuit: pacẽ petentibus hac conditione con cessit. ut Sicilia, Sardinia: & cæteris insulis itra

Italiam africamq; decederent. Hispania citra. Hiberium fluuium abstinerent. Capitu.xli.

HAnnibal Hamilcaris filius undecim annos natus a patre aris admotus odiũ in romanos perenne iurauit. Exinde soci⁹ & miles in castris patris fuit Eo mortuo causã belli quærens: Saguntum romanis fœderatam ĩtra sex menses euertit. Tũ alpibus patefactis ĩ Italiam traiecit. P. Scipionem apud Ticinium Sempronium Longũ apud Trebiam. Flaminiũ apud Transimenum. Paulum & Varronẽ apud Cannas superauit. Cumque urbẽ capere posset in campaniam diuertit: cuius delitiis elanguit & cum ad tertium ab urbe lapidem castra posuisset: tempestatib⁹ repulsus: primum a Fabio Maximo frustatus: deinde a Valerio Flacco repulsus: a Graccho & Marcello fugatus: ĩ africã reuocatus a Scipiõe superatus. ad Antiochum syriæ regẽ confugit: eumq; hostem romanis fecit quo uicto ad Prusiam Bithiniæ regem cõcessit. Vnde Romam legatiõe repetitus hausto quod sub gẽma anuli habebat ueneno absumptus ẽ. Positus apud Libissam in arca lapidea in qua hodie quoq; inscriptum est

HANNBAL HIC SITVS EST. Capit.xlii.

FAbius Maximus cunctator ut uerucos⁹ a ueruca in labris. Ita ouicula a clementia morum consul de Liguribus triumphauit. Hannibalem mora fregit Minutiũ magistrum equitũ imperio æquari sibi passus est & nihilominus periclitanti subuenit. Hannibalem in agro falerno inclusit. Manlium Statilium transfugere ad hostes uolentem equo & armis donatis retinuit. Et Lucano cuidã fortissimo ob amorẽ mulieris in frequenti eãdẽ em

ptam dono dedit. Tarentũ ab hostibus recepit Herculis signum inde translatum ĩ capitolio dedicauit. de redẽptione captiuorum cũ hostibus pepigit. Quod pactũ cũ a senatu improbaret: fundum suũ ducentis millibus uendidit: & fi dei satisfecit. Capitu. xxxxiii.

SCipio Nasica a senatu uir optimus iudicatus matrem deum hospitio recepit is cum aduersũ auspicia consulẽ se a Graccho nominatũ cõperisset. magistratu se abdicauit. Censor statuas quas sibi quisq; in foro per ambitiõem ponebat sustulit. Consul Delminũ urbem Dalmatorum expugnauit: Imperatoris nomen a militibus: & ab senatu triũphum recusauit oblatum. Eloquentia primus: iuris scientia cõsultissim⁹: ingenio sapientissimus. Vnde uulgo Corculum dictus. Capitu. xxxxiiii

MArcellus Viridomarum Gallorum ducem singulari prœlio fudit. Spolia legit apd̃ nolã Hannibalem primus locorũ angustia adiutus uinci docuit: Syracusas per tres annos expugnauit. Et cum per calumniam triũphus a senatu negaretur. De sua sententia ĩ albano monte triũphauit: quinquies consul: insidiis Hannibalis deceptus: & magnifice sepult⁹ Ossa Romam remissa a prædonibus intercepta perierunt. Capitu. xxxxv.

HAnnibale Italiam deuastante ex responso librorum Sibylinorum mater deum e Pessimõte accersita cum aduerso Thiberi ueheret repente in alto stetit: & cum moueri nullis uiribus posset. ex libris cognitum est: castissimæ demum fœminæ manu moueri posse. Tum Claudia uirgo uestalis falso ĩcestu suspecta deã orauit: ut si pudicã sciret seq̃ret

& zona imposita nauẽ mouit. Simulacrum ma tris deum aduexit. Templũ ædificauit Nasica: qui uir optimus iudicabatur. Cap. xlvi.

M. portius Cato genere Tusculanus a Valerio flacco Romam solicitatus. Tr. militũ in sicilia. Quæstor sub Scipione fortissim⁹: prætor iustissimus fuit. In prætura sardiniam subegit ubi ab Ennio litteris græcis institut⁹ Consul celtiberos domuit: & ne rebellare possent litteras ad singulas ciuitates misit: ut muros diruerent: cum una quæq; sibi soli impari putaret fecerũt. Syriaco bello Tr. militum sub M. Attilio Glabrione occupatis Thermopylarũ iugis præsidium hostium depulit. Censor Lucium Flaminium consularem senatu mouit: q̃ ille in Gallia ad cuiusdam Scorti spectaculum eiectum quẽdam e carcere in conuiuio iugulari iussisset Basilicam suo nõie primus fecit: matronis ornamenta erepta oppia lege: repetẽtib⁹ restitit Accusator assiduus malorum Galba octogenarius accusauit. Ipse quadragies quater accusatus gloriose absolutus Carthaginem delendam censuit post octogĩta annos filium genuit. Imago h⁹ funeris gr̃a p̄duci solet. Cap. xlvii

Hasdrubal frater Hannibalis ingentibus copiis in Italiam traiecit. Actumq; de romano imperio erat: si coniungere Hãnibali copias potuisset. Sed Claudius Nero: qui ĩ Apulia cum Hannibale castra coniunxerat relicta in castris parte cum delectis ad Hastrubalẽ properauit. Et se Liuio colegæ apud Senam oppidum: & Methaurum flumen coniunxit. Amboque Hasdrubalem uicerunt. Nero regressus pari celeritate qua uenerat: caput Hasdrubalis ante uallum Hannibalis proiecit. Quo uiso ille

uinci se fortuna Carthaginis confessꝰ. Ob hæc Liuius triumphans Nero ouans: urbem intro ierunt. Capitulũ. xlviii.

SCipio ex uirtutibus cognominatus Africanus Iouis filius creditus. Nam ante quam conciperetur serpens in lecto matris apparuit. Et ipsi paruulo draco circunfusus nihil nocuit. in capitolium intempesta nocte eunti canes nunquã latrauerunt: nec hic qcquam prius cœpit quam in cella Iouis diutissime sedisset: quasi diuinam mentem accepisset decem & octo ãnorum patrem apud Ticinum singulari uirtute seruauit. Clade cãnensi nobilissimos iuuenes Italiam deserere cupiẽtes sua auctoritate compescuit. Reliquias incolumes ꝑ media hostium castra Cannusium perduxit: uigintiquattuor annorum prætor ĩ hispaniam missus Carthaginem qua die uenit cepit uirginem pulcherrimã: ad cuius aspectũ accurrebatur ad se uetuit adduci. patrique eius ac spõso restitui iussit Hasdrubalem Magonemque fratres Hannibalis Hispania expulit. Amiciciam cum Siphace maurorũ rege coniunxit. Maxinissam in societate recepit. Victor domum regressus. consul ante annos factus concedẽte collega in africam classe traiecit. Hasdrubalis & Siphacis castra una nocte prorupit. Reuocatum ex Italia Hannibalem superauit. Victis carthaginensibus leges imposuit: bello Antiochi legatus fratri fuit. Captum filium gratis accepit a Petillio Atreio. Tri. pl. repetundarum accusatꝰ librum rationum in conspectu populi scidit. Hac die ĩquit uici Carthaginem. quasi bonum factum in capitoliũ eamus & diis supplicemus. Inde in uoluntarium exiliũ concessit. ubi reli.

quam egit ætatem. Moriens ab uxore petiit ne corpus suum Romam referreretur.

Capitu. xxxxviiii.

L. Iuius Salinator: Primo consul de illyriis triumphauit: deinde ex inuidia pecullatus reus ab oībus tribubus excepta Metia cōdemnatus: iterum cum Claudio Nerone inimico suo cōsul ne respublica discordia male administraretur amiciciam cum eo iunxit: & de Hasdrubale triumphauit. Censor cum eodem collega omnes Tribus excepta Metia ærarias fecit. Stipendio priuauit eo crimine: quod aut prius se iniuste condemnassent: aut postea tantos honores non recte tribuissent.

Capitu. l.

FLaminius Flaminii: qui apud Transimenum periit filius: Consul Macedoniam sortitus ducib⁹ Charopæ principis pastorib⁹ regem Philippum prœlio fudit castris exuit filium ei⁹ Demetriū obsidem accepit quē pecunia multatū ī regnum restituit. ab Onabide quoque lacedæmonio filium obsidem accepit. Ludos Iunōi Samiæ per præconem pronūciauit. Legatus etiam ad Prusiam ut Hannibalem repeteret missus. Cap. li.

FVluius nobilior ætolos Orethanosque superauit. Vnde ouans urbem introiuit. Conatheos qui bello macedonico interfuerant. Post ad Antiocum defecerant prœliis frequentibus uictos: & in Ambraciam oppidum coactos in deditionem accepit tamē signis tabulisque pictis spoliauit: de quibus triumphauit: quam uictoriam per se magnificā Marcus Ennius amicus eius insigni laude celebrauit. Capitu. lii.

SCipio Asiaticus frater Africani infirmo corpore tamen in africa uirtutis nomine a fratre laudatus: consul Antiochū regem Syriæ legato fratre apud Sypilum montem: cum artus hostiū pluuia hebetate fuissent uicit. Et regni relicti a patre pte priuauit hinc Asiaticus dictus post reus pecuniæ ĩterceptæ: ne ĩ carcerem duceretur Cracchus Tr. pl. intercessit. Marcus Cato censor equū ei ignominiæ causa ademit. Capitu. liii.

ANtiochus Syriæ rex nimia opū fiducia bellum romanis intulit, specie lysimachiæ repetendæ quam a maioribus suis in Thracia quondam romani possidebant. Statimq; græciam insulasq; occupauit: in Euboea luxuria elanguit aduentu Attilii Galabrionis exercitus Termopylas occupauit. unde industria Marci Catonis eiectus in asiam refugit nauali prœlio cui Hánibalem prefecerat a Lucio Aemilio Regillo superatus filium Scipiõis africani quem inter nauigādum ceperat: patri remisit: qui ei quasi pro reddēda gratia suasit ut amiciciam romanam peteret. Antioch⁹ spreto consilio apud Sypilum montem cum Lucio Scipione conflixit. Victus & ultra Taurum mõtem relegatus a sodalibus quos temulentus in conuiuio pulsauerat: occisus est. Cap. liiii.

CNeus Manli⁹ Vulsco missus ad ordinādam Scipionis asiatici ꝓuinciam cupidine triumphi bellum Pisidiis & Callogræcis: qui antiocho affuerant: intulit His facile uictis inter captiuos uxor regis Orgiagontis centurioni cuidam ĩ custodiam data. a quo stuprata ui: de ĩiuria tacuit. Et ĩpetrata redēptiõe marito adulterum centurionem interficiendū

tradidit. Capitulũ.lv.

LVcius Paulus Aemylius filius eius: qui apud Cannas cecidit primo consulatu quẽ post tres repulsas adeptus erat de Liguribus triumphauit rerum gestarum ordinem in tabula pictum publice posuit. Iterũ cõsul Persem Philippi filium apud Samothracas cepit quem uinctum fleuit. & assidere sibi iussit tamen in triumphum duxit. In hac lætitia duos filios amisit: & progressus ad populum gratias fortunæ ægit: quod siqd aduersi reipublicæ imminebat: sua esset calamitate decisũ. Ob hac omnia & a po. & a senatu cõcessum est ut ludis circensibus triumphali ueste uteref. Ob huius licentiam & paupertatem post mortem eius dos uxori nisi uenditis possessionibus non potuit exolui. Capitu.lvi.

TIberius Sempronius Gracchus nobilissima familia ort' Scipionẽ Asiaticũ quãuis inimicum duci ĩ carcerẽ nõ passus prætor galliã domuit consul hispaniã. Altero consulatu Sardiniã. tantumq; captiuorũ adduxit ut longa uenditiõe res in prouerbiũ uẽiret Sardi uenales. Censor libertinos: q rusticas tribus occuparant in quattuor urbanas diuisit. Ob q a populo collega eius Claudius: nã ipsũ auctoritas tuebaf. re' factus. Et cũ Claudiũ cõdemnassẽt Tiberius iurauit se cũ illo in exiliũ ituꝝ. Ita reus absolutus ẽ. Et cũ in domo Tiberii duo angues e gẽiali Toro repsissẽt riso dato. Eũ de dominis perituꝝ: cuius sexus anguis fuisset. Occisus amore Corneliæ coniugis matrem interfici iussit. Capi.lvii.

SCipio Aemylianus Pauli macedonici filius a Scipõe Africão adoptatus ĩ mace

donia cũ pater agens uictũ perſẽ tã ptinaciter
pſecutus ẽ:ut media nocte ĩ caſtra redierit.Lu
cullo in Hiſpaniã legat⁹ apud Intercatiã oppi
dũ ꝓuocatorẽ ſingulari prœlio uicit.Muros ho
ſtiles ciuitatis primus aſcẽdit.Tr.in africa cũ
Tito Mãlio imperatore cohortes octo obſidiõe
uallatas conſilio & uirtute ſeruauit:a quibus
corona obſidionali donatus.Cũ ædilitatẽ pete
ret:cõſul ante annos ultro factus Carthaginem
ĩtra ſex mẽſes deleuit.Numãtiã ĩ hiſpania cor
repta pri⁹militũ diſciplina fame uicit.hinc nu
mãtinus dict⁹.C.Lælio plurimũ uſus ad reges
adeũdos miſſus duos ſecum præter eũ ſeruos
duxit.Ob res geſtas ſupbe Gracchũ iure cæſũ
uideri reſpõdit obſtrepente populo.Taceãt in
qt qbus Italia nouerca ẽ non mater & addidit:
quos ſub corona uændidi.Cẽſore Mũmio col
lega ſeniore ĩ ſenatu ait.Vtinã mihi collegam
aut dediſſetis:aut nõ dediſſetis.Suſcepta agra
riorũ cauſa domi repẽte exanimis ĩuẽt⁹ eſt:ob
uoluto capite elat⁹: ne liuor in ore appareret.
H⁹pr̃imoniũ tã exiguũ ut triginta duas libras
argẽti:duas & ſemilibrã auri reliq̃ret.Cap.lviii

Vllius Hoſtilius Mancin⁹prætor aduer
ſum numãtinos uetãtibus auibus:& ne
ſcio qua uoce reuocãte profectus:cum
ad Numantiã peruẽiſſet.Exercitũ Pompeii ac
ceptũ pri⁹corrigere decreuit:& ſolitudinẽ peti
it.Eo die Numantini forte ſolennii nuptu fili
as locabãt:& unã ſpecioſã duob⁹cõpetentibus
pater puellæ ꝯditiõem tulit:ut ei illa nuberet
q hoſtis dexterã attuliſſet.Profecti iuuenes ab
ſceſſũ romanorũ ĩ modũ fuge ꝑperãtiũ cogno
ſcũt:rẽ ad ſuos referũt.Illi ſtatim q̃ttuor mil
libus ſuoꝝ uigintimilia romanoꝝ ceciderunt.

Mãcinus auctore Tiberio Gracccho quæstore ĩ leges hostiũ fœdus percussit quo per senatũ ĩ pbato: Macin⁹ numãtĩs dedit⁹ nec recept⁹ augurio: ĩ castra ddũct⁹ præturã postea ɔsecut⁹. c. lix

LVcius Mũmius deleta Achaia Achaicus aduersus Corĩthios missus uictoriã alieno labore quesitã intercepit. Nã cum illos Metellus macedõicus apud Heracleam fudisset: & duce Critholao priuasset: cũ lictorib⁹ & paucis eqtibus ĩ Metelli castra pperauit. Et Corinthios apud Leucopetram uicit: duce Dioneo qui domũ refugit: eãq; incendit cõiugẽ interfecit & in ignẽ præcipitauit: ipse ueneno ĩteriit. Mũmius Corinthũ signis tabulisq; spoliauit: qb⁹ cũ totã replesset Italiã in domũ suã nihil contulit. Capitu. lx.

QVintus Metellus Cecilius a domita Macedonia Macedonic⁹ prætor Pseudo philippum qui idem Andriscus dictus ẽ uicit acheos bis prœlio fudit Inuisus plebi ob nimiam securitatẽ & ideo tertio post duas repulsas cõsul ægre fact⁹ Arbacos ĩ hispãia domuit apud Cetebriã oppidũ cohortes loco pulsas redirẽ & locũ recipe iussit. Cũ oĩa pprio & subito ɔsilio ageret & amico cuidã qd actur⁹ eẽt rogãti tunicam inqt meã exurerẽ si eã consiliũ scire existimarẽ. Hic quattuor filiorũ pater supréo tempore hũeris eorũ ad sepulchrũ latus est ex qb⁹ tres cõsulares: unũ ẽt triũphãtẽ uidit. c. lxi.

QVintus Cecilius Metellus nũidicus: qui de Iugurta rege triũphauit Censor Quĩtium q se Tiberii Gracchi filium mentiebaẽ incensum nõ recepit. Idẽ in legẽ Apuleiã per uim latam iurare noluit. Quare ĩ exiliũ actus Smyrnæ exulauit. Claudia deĩde rogatõe re

uocatus: cũ ludis forte litteras in theatro accepisset non eas prius legere dignatus est: quam spectaculum finiretur. Metellum sororis suæ uirum laudare noluit: quod olim is suũ iudicium & leges detrectarat. Capitu. lxii

QVintus Metellus pius Numidici filius: pius quia patrem lachrymis & precib' assidue ab exilio reuocauit prætor bello sociali Quintum Pompediũ marsorũ ducẽ interfecit. Consul in hispania Herculeios fratres oppressit. Sertorium hispania expulit. Adolescens in petitione præturæ & pontificatus cõsularibus uiris prælatus ẽ. Cap. lxiii.

Iberius Gracchus Africãi ex filia nepos quæstor Mancino ĩ hispania fœd' eius flagitiosum probauit. Periculum deditionis eloquentiæ gratia effugit. Tr. pl. legẽ tulit: ne quis plus mille agri iugera haberet. Octauio collega intercedente nouo exemplo magistratum abrogauit. Deĩde tulit ut ea familia quæ de Attali hæreditate erat ageref: & populo diuideretur. Deinde cum prorogare sibi potestatem uellet: aduersus auspicia ĩ publicum ꝓcessit: statimq; capitolium petiit manum ad caput referẽs. qua salutem suam populo commendabat. Hoc nobilitas ita accepit: quasi diadema posceretur Segniterq; cessante Mutio cõsule: Scipio Nasica: sequi se iussit: qui saluam rempu. uellet. Gracchum in capitolio persecutus oppressit. Cuius corp' Lucretii ædilis manu in Thiberĩ missũ. Vnde ille Vispillo dictus Nasica ut ĩuidiæ subtraheref per speciẽ legatiõis ĩ asiã ablegatus ẽ. Cap. lxiiii.

GAius Gracchus Pestilentẽ sardiniã quæstor sortitus nõ ueniẽte successore sua sponte

discessit. Asculane & Fragellane defectiõis ĩui diam sustinuit. Tr. pl. agrarias & frumentarias leges tulit. Colonos etiã Capuam & Tarentum mittendos censuit. Triũuiros agris diuidendis se & Fuluiũ Flaccũ: & Caium Crassũ constituit Minutio Rucco. tr. pl. legibus suis abrogante ĩ capitoliũ uenit. Vbi cũ Attilius præco Opimii consulis ĩ turba fuisset occisus ĩ forũ descẽdit: & ĩprudẽs concionẽ a tribuno plebis auocauit. quare accersitus cũ in Senatum nõ uenisset ar mata familia Auentinũ occupauit. Vbi ab Opi mio uict⁹ dũ a Tẽplo lunæ desilit Telũ ĩtorsit & Pontio amico apud portã Trigeminã. P. Lec torio ĩ ponte sublicio persequẽtibus resistẽte in locũ furianæ peruenit. Ibi uel sua uel serui Eufori manu ĩterfectus: caput a Septimio Atel lo amico Gracchi ad Opimiũ relatũ auro expẽ so fertur: propter auariciã infu so plumbo gra uius effectum. Capitulũ. lxv.

MArcus Liuius Drusus genere & eloquen tia magnus sed ambitiosus & superbus ædilis munus magnificẽtissimũ dedit Et ibi Ruminio collegæ quædam de utilitate reipu. suggerẽti. qd tibi ĩquit cũ republica no stra? Quæstor in asia nullis ĩsignibus uti uo luit. ne qd ipso esset insignius. Tr. pl. latinis ci uitatẽ: plebi agros: eqtibus curiã: senatui iudi cia pmisit. Nimiæ liberalitatis fuit. Ipse etiã p fessus nemini se ad largiendũ præter cœlum & cœnũ liquisse. Ideo ꝙ cũ pecunia egeret mul ta cõtra dignitatẽ fecit. Magullã Mauritaniæ principem ob regis simultatẽ profugũ accepta pecunia Bosco ꝑdidit: quẽ ille Elephãto obie cit Adherbalẽ filiũ regis numidarũ obsidẽ do

mi suæ sũpsit. Redemptionẽ eius occulte a pa tre sperãs cœpionẽ inimicũ actõibus suis resi stentẽ: ait se de saxo Tarpeio præcipitaturꝫ. Cõ suli legibus agrariis resistẽti ita collũ ĩ comi tio obtorsit: ut multus sãguis e naribus efflue ret quæ ille luxuria cõprobãs morti iã detru di se dicebat. deĩde ex grã ĩ inuidiã uẽit. Nam plebs acceptis agris gaudbat. Eqtes lætilætabã tur. Senatus ꝓmissis iudiciis exultabat. Sed so cietatẽ cũ eqtibus ægre ferebat. Vnde Liuius ã xius: ut latinorũ postulata differret: q ꝓmissã ciuitatem flagitabãt. Repẽte ĩ publico cõcidit: siue morbo comitiali: siue hausto caprino san guine semianimis domũ relatus. Vota ꝓ illo ꝓ Italiã publice suscepta sũt. Et cũ latini ꝯsulẽ ĩ albano mõte interfecturi eẽnt: Philippũ admo nuit ut caueret. Vnde ĩ sẽatu accusatus cũ do mũ se reciperet immisso inter turbã ꝑcussore corruit. Inuidia cædis apud Philippũ & coepi onẽ fuit. Capitulum. lxvi.

C Aius Marius septies consul arpinas hũi li loco natus primis honoribus ꝑ ordĩ nẽ functus legatus Metello in Nũidia criminãdo cõsulatũ adeptus: Iugurtã captũ an te currꝫ egit: in ꝓximũ annũ cõsul ultro factus Cymbros in gallia apud Aquas sextias Theuto nas in italia in cãpo Sauidio uicit. Deq͡ȝ his tri umphauit. usq͡ȝ sextũ cõsulatũ ꝑ ordinẽ fac᷑. Apuleium. Tr. pl. & Clautiã prætorẽ seditiosos ex senatuscõsulto ĩteremit. Et cũ sulpitia roga tione ꝓuinciã syllæ eripet armis ab eo uictus Mynturnis ĩ pallude latuit. Inuẽtus & ĩ carce rẽ cõiectus ĩmissũ ꝑcussorẽ Gallũ uultus aucto ritate deterruit. Acceptaq͡ȝ nauicula ĩ africam traiecit. Ibi diu exulauit. Mox Cĩnana dñatiõe

reuocat⁹ ruptis ergastulis exercitũ fecit. Cæsis
ꝙ inimicis ultus: septio ꝯsulatu ut quidẽ ferũt
uolũtaria morte decessit. Capi. lxvii.

CAius Marius filius uiginti septẽ ãnorũ cõsulatũ inuasit quẽ honorẽ mater tã ĩmaturũ fleuit. Hic patri sæuicia similis: curiã armatus obsedit Inimicos trucidauit quorũ corpora in Thyberĩ præcipitauit. In apparatu belli ꝙ cõtra Syllã parabat. apud sacri portũ uigiliis & labore defessus sub diuo requit: & absẽs uictus fugæ nõ pugnæ interfuit. Præneste cõfugit ubi ꝑ lucretiũ Affellã obsessus tẽptata ꝑ Cuninulũ fuga cum oĩa septa ĩtelligeret: iugulandũ se Pontio Thelesino præbuit. Capitulũ. lxviii.

LVcius cornelius Cinna flagitiosissimus rempu. summa crudelitate uastauit. Primo cõsulatu ferẽs de exulib⁹ reuocãdis legẽ ab Octauio collega ꝓhibitus & honore priuatus: urbe ꝓfugit. Vocatisꝗ ad pileũ seruis aduersarios uicit. Octauiũ interfecit. Ianiculũ occupauit. Iterũ & tertio ꝯsulẽ se ipse fecit. Quarto cõsulatu cũ bellũ cõtra Syllã pareret Ancõæ ob nimiam crudelitatem lapidibus ab exercitu occisus est. Capitulum. lxix.

FLauius Fimbria sæuissim⁹ qppe cinnæ satelles Valerio Flaccho consuli legat⁹ ĩ asiã ꝓfect⁹ ꝑ simultatẽ dimissus corrupto exercitu ducẽ ĩterficiẽdũ curauit. Ipse correptis ĩpii insignibus ꝓuinciã ingressus Mithridatẽ Pergamo expulit. Iliũ ubi tardius portæ patuerũt ĩcẽdi iussit. Vbi Mineruæ tẽplũ iuiolatũ stetit. qđ diuina maiestate seruatũ nemo dubitauit Ibidẽ Fimbria militiæ prĩcipes securi ꝑcussit Mox a Sylla Pergami oppress⁹ corru

pto exercitu desertus semet occidit.

Capitulum.lxx.

Virinac' genere Luscitan' ob pauptatē pri mo mercenarius: deinde alacritate uec tor: audacia latro: ad postremū dux bel lū aduersū romáos sumpsit. Eorūq; imperato rē Claudiū Mumanū deinde. C. Nigidium op pressit. Pacē a Popilio maluit integer perere: q̄ uictus: & cum alia dedisset: & arma retinerent bellū renouauit. Cœpio cū aliter uincere non posset: duos satellites pecunia corrupit: q Vía cū hūo depositū pemerūt: q̄ uictoria: quia em pta erat a senatu non probata. Cap.lxxi.

Marcus Aemilius Scaurus nobilis paup: ná pater eius q̄uis patricius ob paupta tē carbonariū negotiū exercuit. Idē pri mo dubitauit honores petē: an argentariā facē. Sed eloq̄ntiæ ɔsultus ex ea gloriā pepit. Prío ī hispáia corniculū meruit. Sub oreste ī sardinia stipēdia fec̄ ædilis iuri reddēdo magis q̄ mūeri edēdo studuit. Prætor aduersɔ Iugurtā tñ eius pecūia uictus. Cōsul legē de sūptibɔ & libertío rū suffragiis tulit. Deciū pretorē: trā seūte ipso sedentē iussit assurgere: eique uestem scidit. Sel lam concidit: ne quis ad eum in ius iret edixit cōsul Ligures & Gantiscos domuit: atq; de his triūphauit. Censor uiam Aemyliam strauit. Pō tem miluiū fecit. Tātumq; auctoritate potuit: ut Opimiū cōtra Gracchū. Variū cōtra Glau ciā: & Saturninū priuato cōsilio armaret. Idē filiū suum qa presidiū deseruerat in cōspectū suū uetuit accedere. Ille ob hoc dedecus mortē sibi consciuit. Scaurus senex cum a Vario. Tr. pleb. argueretur: quasi socios & Latium ad arma coegisset. apud populum ait. Varius ue

ronensis Aemilium Scaurũ ait & socios arma coegisse. Scaurus negat. Vtri potius credendum putatis. Capitu. lxxii.

Vcius Apuleius Saturninus t. pl. seditiosus ut grãm Marianorũ militũ pararet legẽ tulit: ut ueteranis cẽtena agri iugera diuiderentur in africa. Intercedẽtẽ Bebium collegã facta p populũ lapidatiõe submouit: glautiæ prætori: qꝫ is eo die: quo ipse cõcionẽ habebat ius dicẽdo partem populi aduocasset sellam concidit: ut magis popularis uideretur. Quẽdam libertini ordinis subornauit: q se Tiberii Gracchi filium fingeret. Ad hoc testimoniũ Sempronia soror gracchorum ꝓducta: nec precibus: nec minis ad duci potuit: ut dedecus familiæ agnosceret Saturninus Aulo Mũmio Competitore interfecto tr. pl. refectus. Siciliã. Achaiã. Macedoniã nouis colonis destinauit: & aurũ dolo an scelere Cœpionis partũ ad emptõem agrorũ cõuertit: aqua & igni ĩterdixit ei q leges suas non iurasset. Huic legi multis nobilibus abrogantibꝰ cũ tonuisset clamauit. Iam ĩqt nisi qescitis grãdĩabit. Metellus Nũidicus exulare quam iurare maluit: Saturninus tertio tr. pl. refectus ut satellitem suũ Glauciam prætorẽ faceret Mũmiũ Cõpetitorem eius in cãpo Martio necãdũ curauit: Marius senatusconsulto armatus: ne qd respu. detrimẽti caperet: quo cẽleref darẽt operã cõsules Saturninũ & Glauciã in capitoliũ ꝓsecutus obsedit. Maximoqꝫ questu incisis fistulis ĩ deditiõem accepit. nec deditis fides seruata est. Glauciæ fracta ceruix Apuleius cũ ĩ curiã fugisset: lapidibꝰ & tegulis deiup ĩterfectus ẽ. Caput eius Rauiriꝰ qdã seator ꝑ cõuiuia ĩ ludibriũ circũ tulit. Cap. lxxii

LVcius Lycinius Lucullus nobilis disert⁹ & diues munus quæstoriũ amplissimũ dedit. Mox per Murenam in asia classẽ Mithridatis & per Ptolemæũ regẽ alexandriæ consuli Syllæ cõciliauit. Prætor africã iustissime rexit. Aduersum Mithridatẽ miss⁹ collegã suũ Cottã calcedoniæ obsessum liberauit. Cizicon obsidõne soluit. Mithridatis copias ferro & fame afflixit. eumq̃ regno suo ponto expulit: quem rursũ cũ Tigranne rege Armẽiæ subueniente magna felicitate superauit. Nimius ĩ habitu maxime signorũ & tabularũ amore flagrauit. Post cum alien a mente desipere cœpit: tutela eius Marco Lucullo fratri permissa est.

Capitulum. lxxiiii.

COrnelius Sylla in fortũa felix dict⁹: cũ paruulus a nutrice ferreretur mulier obuia: salue inquit puer: tibi & reipublicæ tuæ felix: & statĩ quæsita: quæ hæc dixisset nõ potuit ĩuẽiri. Hic quæstor Marii Iugurtham a Bocho in deditione accepit. Bello Cymbrico & Theutonico legatus bonã operã nauauit. Prætor inter ciues ius dixit. Prætor cyliciã prouinciã habuit. Bello sociali samnites Hirpinosq̃ supauit ne monumẽta Bochi tollerent Mario restitit. Con sul asiã sortitus: Mithridatẽ apud Orchomenã & Cheroniã prœlio fudit. Archelaũ præfectũ eius Athẽis uicit. Portũ pirrhæũ recepit: Medos. Dardãos ĩ itinere supauit. Mox cũ legatione sulpitia imperiũ eius transferretur: ad Mariũ ĩ Italiam regressus corruptis aduersariorũ exercitibus Carbonem Italia expulit. Marium apud portum Thelesinum apud portã collinã uicit. Mario Præneste interfecto felicem se edicto appellauit. Proscriptionis ta

bulas primus proposuit. Nouem millia dedito rũ in uilla publica cecidit. Numerũ sacerdotũ auxit. Tribuniciã potestatem minuit. Republica ordinata dictaturã deposuit Vnde spe deceptus puteolos cõcessit. & morbo: qui Tiriasis uocatur interiit. Capitu. lxxv.

MIthridates rex Ponti oriundus a septẽ psis: magna ui animi & corporis: ut sex iuges equos regeret qnquagĩta gẽtiũ oĩ loqref Bello sociali dissidẽtib' rõanis: Nicomedẽ Bithymia: Ariobarzenẽ capadocia expulit. litteras per totã asiã misit: ut qcũq romanus esset certa die interficeref: & factũ est. Græciã insulasq oẽs: excepta Rhodo occupauit. Sylla eũ prœlio uicit. Classẽ eius proditiõe Archelai intercepit. Ipsũ apud Dardanũ oppidũ fudit: & oppressit: & potuit capeř: nisi aduersum Mariũ festinans: qualẽcunq pacẽ cõponere maluisset. Deinde eũ argis resistentẽ Lucullus fudit Mithridates post a Pompeio nocturno prœlio uictus ĩ regnũ cõfugit: ubi per seditionẽ popularem a Pharnace filio in turre obsessus uenenũ sumpsit. Cũ id tardius biberet. quia aduersũ uenena multis antea medicãinibus corpus firmarat immissũ pcussorem Gallũ cito cum auctoritate uultus territum reuocauit: & in cædẽ suam manũ trepidantis adiuuit. Ca. lxxvi

CNeus Pompei' magnus bello ciuili Syllæ partes secut' ita egit: ut ab eo maxime diligeretur. Siciliã sine bello a proscriptis recepit Numidiã hyarbæ ereptam Maxinissæ restituit. Viginti sex annorum triumphauit. Lepidum acta Syllæ rescindere uolẽtẽ priuatus Italia abrogauit. Prætor in hispani

am p cōsulibus missus Sertoriū uicit Mox piratas intra quadragesimū diē subegit. Trigrannē ad deditionem Mithridatem ad uenenū cōpulit. Deinde mira felicitate rerum in septentrionem. Albāos. Colchos. Eniochos. Caspios. Hiberos. Nunc in orientē. Parthos. Arabes atq́ iudeos cū magno sui terrore penetrauit. Primus in hyrcanū rubrū & Arabicū mare usq́ peruenit. Moxque diuiso orbis imperio: cū Crassus Syriam. Cæsar. Galliā. Pompei9 urbē obtineret. Post cædē Crassi Cæsarē dimittere exercitum iussit Eius infesto aduentu urbe pulsus in Pharsalia uictus ad Ptholemæum regē Alexādriæ fugit. Huius lat9 sub oculis uxoris & liberorū: a Phothyno ptholemæi præfecto mucrone confossū est. Iamq́ defūcti caput præcisū gladio: quod usq́ ad ea tēpora fuerat ignoratū. Truncus Nilo iactatus a Seruio Codror ogo īiustus humat9 que est. In scribendo in eiusdē sepulchro.

Hic positus est magnus. P. caput ab achilla satellite Aegyptio: uelamine īuolutū cū anulo Cæsari præsētatū ē. Qui nō cōtinens lachrymas illud plurimis & pretiosissimis odoribus cremandum curauit.

DE REBVS PRAECLAE GESTIS VIRORVM ILLVSTRIVM.

Roman as acies regū que illustria facta
Si cupis: hoc sumas: fac breue lector opus.
Quod breue sit quāuis ingentia pondera rerū
Continet & ueterum fortia facta uirum

